

Vredništvo:

na Travniku št. 277. I. nadstr. (ono skrbi tudi za razpošiljanje lista).

Prejemajo se za plačilo vsakoršna oznanila tudi v neslovenskem jeziku.

Plača se za vsako natisno vrsto 5 sold., če se oznanilo samo enkrat natisne, če dvakrat, 8 sold., če trikrat, 10 s. v. a. — Povrh tega še vsak krat 50 s. za štampilj.

TRIPLENIK

za domače, slovenske in občne potrebe.

V Gorici, v petek 18. septembra 1868.

Izhaja vsak petek.

Velja po polti pobijana za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 60 s., za četrt leta 30 s. Kdor sam po-
stavlja, plača za celo leto samo 2 g. 50 s., za 1/2 l. 1 g. 30 s., za četrt l. 70 s.

Naročilna pisma in reklamacije naj se pošiljajo vredništvu.

Posamni listi se prodajajo v Gorici v bukvarnici S. Schar-Jevič na Travniku po 5 soldov.

Deželni zbori.**Goriški.**

5. seja 10. sept. ob 5. u. pp. (pričujočih 17 poslancev). G. ces. komisar odgovori na interpellacijo poslancev dr. Deperis-a, dr. Pajerja, in vit. Ritterja zastran *Železnice potabeljske*, da je od ministerstva za kupčijstvo pooblaščen povedati: „da, kar se tiče prizadevanja vlade za Predelško-Soško črto s stransko zvezno črto na Videm, se ni nič spremenilo.“ Ni reč torej, da bi se bila družba železnice Rudolfove z italijansko vlado pogodila zastran potabeljske črte, in da bi bila že delanje te črte prevzela. —

Odgovoril je ces. komisar popred po slovenski, potle po laški tudi na dr. Touklič-ovo interpellacijo podano v seji 25. avg. zastran izločenja nekaterih slovenskih vasi iz laškega okraja gradiškega in njih združenja s političnimi okraji goriškim in sezanskim. Odgovor je ta-le: „Po §. 10. postave od 19. maja 1868 zastran politične organizacije se ne smejo križati meje političnih okrajev z mejami sodnijskih okrajev; morali so se torej napraviti politični okraji tako, da so sovnanje sprejeli celi okraji sodnijski.“

Vis. ministerstvo, ko je v postavo od 11. junija t. l. sodnijske okraje uravnavalo, ni imelo časa, da bi bilo njih meje (takrat) premenjavalo, to pa ne brani, da ne bi se smelo vsled §. 2. omenjene postave, kar se tiče obsega (mej) sodnijskih okrajev, kaj prenaraditi. — Občine v interpellaciji imenovane so todaj lahko pridružijo okraju goriškemu, toda je treba jih tudi ob enem kateremu sodnijskemu okraju v istem političnem okraju goriškem pridružiti.

Vlada se bode rada ozirala na želje, ki jih v tem oziru visoki zbor razodene ter take reči brž v obravnavo vzame, in bo skušala pravičnim zahtevam deležencev ustreči.“

Dež. glavar naznanja te-le *peticije* (prošnje):

1. Občina Medveja prosi za dovoljenje takse za

vsak voz kamnja, ki se iz ondašnjih kamnolomov izvaja.
2. Občina Romans in B. Karmin prosita za kako odškodnino za vkvartirovanje vojaščine. — Izročeno so to prošnje cestnemu odseku, kateri se bo klical odsklimal odsek za peticije.

Nuört postavu zastran *nadzorništva šol* je izročeno odseku za vladino predlogo.

Cestna postava se v drugo here in dokončno potrdi s pristavkom Candussi-evim k členu I: „cesta iz Ajcla v Kraulj“ (naj bode sprejeta, namreč, med skladvno ceste).

Na to so se reševali (brez razgovora) *provačuni* stipendijskih zalogov Werdenberg-ovega in Codelli-ovega, potle gospinskega zaloga za l. 1868. Poročeval je prof. Strassoldo.

Dr. Deperis je poročeval v imenu dež. odbora o *kmetijskih šoli*. Ker ni bilo dosedaj mogoče najti pripravnega italijanskega profesorja, kateri ima biti tudi vodja te šole, predlaga d. odbor:

1. Plača učitelja in vodje kmetijske šole v Gorici naj se poviša na 1500 gold.

2. Ko bi se tudi na nov razpis te službe nobeden sposoben učitelj ne oglasil, naj bode dež. odbor pooblaščen, da sme se skterim glasovitim učiteljem privatno pogoditi in plačo, če bo treba, do 2000 gold. povišati.

3. Tako in tako pa naj se d. odbor pooblasti, da profesorju-vodji in (obema) asistentoma službo zatrdno podeli, in to po domnitvi z glavnim odborom tukajšnje c. k. kmetijske družbe.

Po Černetovem nasvetu se je izročil deželno-odborov predlog odseku za združenje občin (kteri dotični dr. Deperis-ov predlog preudarja).

Dr. Deperis poroča o *prošnji domorodnega društva* za ranjone vojake od l. 1866. Potrdivši zadevno ustanovno pismo je prevzel zbor premoženje tega društva v deželno oskrbovanje.

Podlistek.**Zvezdar.**

(Posl.-sh-).

VII.

Hud zimski dan je bil drugi dan. Po poti, ki drži iz Bruselja v Mēhelne sta jezdarila en možki i ena ženska, oba v plašče i kožube zavita. Snegá je bilo do kolena i na enih krajih se je bil strašno nakopičil, tako, da sta se konja vanj pogrezala i le počasno dalje stopala.

„Noge so mi zmrzile in oblačilo je trdo od ledu“ toži jezdarica.

„Utolaži se, Julija, kmalu pridemo v vas, v kateri ostaneva čez noč. To ti je strašna pot, pa ti poplačam vse težave. Iz Antverp do Amsterdama se popeljeva v ladiji. Ako bi ti le hotela pametna biti i postati moja....“

V tem hipu se zgrudita konj i mož v sneg. Konj je bil slabo stopil, i je bil padel v jarek. Julija straha zavpije.

Komaj se more opravilnik iz snega izkopati. „O ti šentana pot“, mrmra, i se vsedo zopet na konja. „Kosti pa imam še cele. Jezdi za menoj, Julija, jaz hočem naprej. Če si že mora eden naju vrat zlomiti, naj ga raji jaz.“

I glas trdosrčnega moža postane sedaj v prvo nekako mehke. Počasno, molčč jezdarita naprej. Slaba pot i veter nista dovolila, da bi se pogovarjala. Solnce je bilo že celi dan za oblaci skrito, pa zdaj se je začelo že mračiti. I huje i huje brije sever i dviga sneg kvišku.

„Vihar se bliža“ predero opravilnik molčanje. „Do vasi more biti nar več še pol ure.“

Julija zdihuje i se treso za mrazom. Zmiraj temnejše se je napravljalo. Poti ni bilo več poznati.

Opravilnik je Julijinega konja komaj že poleg svojega poljal, ker deklica ni bila več zmožna ga voditi. Na enkrat ugleda v snegu temne podobe, ki se bližajo.

„Kdo ste“? zavpije opravilnik, pa nihče ne da odgovora--morda je bil veter njegove besede odnesel --bilo je troje jezdecov.

„Ne mudite se dolgo“, pravi eden, ki konja ustavi i na mestu ostane. Veter je prinesel opravilniku te besede na uho. Čudno se mu zdi, pa kakor serčen mož ustavi konja i sega po pištolah.

„Kdo je“? zavpije jezdarjem nasproti pa napenja petelina. Dvakrat pobliskne, dva strela zagrmita. Julija se zgrudi s konja na tla. Koj ustrela tudi opravilnik, i krogla nese enemu napadnikov klobuk z glave. Naglo skoči na tla.

V tem hipu pokneta dva petelina i dve krogli zažvižgate. Opravilnikov konj pade.

„Dosti mu je“ zatulita napadnika. Tem besedam odgovori strel in eden napadnikov se vali po snegu.

„Pištrole njegove so izstreljene, daj mu z nožem“ pravi tretji jezdec, kateri je od daleč stal. Jezdar skoči na tla—in: „Hoj malopridneži!“ zadoni mu iz znežnega obrlenea, nova podoba se prikaže. Ona skoči na tretjega jezdarja, zasuče palico, mahne, vdari, jezdar se

Dr. Tonkli sporoča v imenu večine dež. odbora o prošnjah mnogih občin, katerih se hočejo nekatere združiti v eno županijo, nekatere pa razdružiti iz sedanjih županij in postati samostalne županije. *) Ta zadeva je bila odina v tej seji, zaradi katere se je vnel živ razgovor. Poslanca dr. Pajer in dr. Deperis sta govorila zoper združenje, dokler občine ne dokažejo, da so zmožne opravljati opravila obojega področja, lastnega in izročnega, češ, da skušnija uči, da majhne občine nimajo navadno razumnih mož, da bi bilo vsem opravičeno, da nimajo ni pravih tajnikov, ni županov sposobnih. Ker se ima v kratkem obravnavati (Deperisov) predlog zastran posilnega združenja malih občin v večje, naj bi se počakalo, da se bodo videlo, kaj in kako se ta predlog reši.

Poročevavec Tonkli dokazuje, da to ni res, da bi občina za to, ker je majhna, ne mogla svojih dolžnosti izpolnovati; skušnija da uči, da včasih male županije bolje svoje reči oskrbujejo nego velike, in tu navaja v zgled celo Gradišče in Karmin, katerih preudarki n. pr. da niso bili takov rodu narojeni kakor mnogih malih slovenskih županij. Sicer pa v poprejšnji sejni dobi da se zbor ni obotavljal, ko je kaka občina za združenje prosila (bore neko dotično Winklerjevo poročilo iz poprejšnje sejne dobe). Zakaj bi silili občine, da morajo živeti v združbi, v kateri nečajo biti? itd.

Obveljal je na zadnje vendar-le nasvet dr. Deperis-ov, da naj se vse te prošnje dež. odboru povrnejo, da bolj natanko pozve, ali, in ktere občine so zmožne opravila opravljati.

II koncu se je pohvalilo še dvoje postav zastran vpeljanje pasjega davka, in to vsled prošinj mesta Gorico in županstva St. Peterskega.

Prva postava dovoljuje mestnemu municipiju goriskomu, da sme pobirati davek 4 gold. za vsacega psa; druga postava pa je občina za vse druge županije, ktere bodo prosile za vpeljanje enacega davka, toda mora biti nižji kot v Gorici in ne sme dveh goldinarjev preseči. Pravico določiti ga, imajo županije same; potrjeval jim ga bo dež. odbor. Posl. Pagliaruzzi bi bil rad hotel, da bi bila postava obče vezavna, in ne samo na voljo dano županijam, vpeljati davek, ali ne; toda mu ni obveljalo.

6 seja. 11. sept. ob 5. u. pp. Potem ko so se razpravili preračuni 4 zalogov za l. 1868 (poročevavec,

*) Nasvet je ta-le: a.) Občine Sv. Lucija, Modreja, Lom Tominski smejo se združiti v eno županijo; b.) občine Dol-Oltica, Dol (Vallone) in Sv. Mihel, Kobljaglava, Hruševica, Koblj, Ivanigrad, Tomačevica, Suto, Volčjigrad, Podbrdo-Koritnica-Kal, Čez-Soča z Logom, Lokva, Lipa in Kostanjevica smejo biti samosvoje županije.

Občinam Prvačini, Nemškim Rovtam z Grant-om (?) in Saležu s Samotorco in Brišami ni pripuščeno, da bi bile same za-se. Vr.

ziblje v sedlu i konj se spusti v dir, ravno ko palica v drugo pada.

„Julija! Julija! Pomoč je tu, mečojedec je tu.“

V snegu se je jelo gibati i Julija se po časi ven izkoplje. — „Ali si res ti?“ pravi deklica s slabim glasom. „Sveta Gudula, kje je moj gospodar?“

„Tukaj“ ječi opravilnik, „ranjen sem, umiram.“

„Hej mož po časi“ dé umetnik, i skoči z Julijo k njemu. Opravilnik je ležal pri mrtvem konju v krvavem snegu. Ko je bil skočil s konja bila ga je krogla zadela, pa je bil vendar še v stanu z drugo pištolo napadnika ustreliti.

Mečojedec se pripogne čez ranjenega in ga hoče vzdigniti.

„Pustite me, da umrjem, dé hripaje. Peljite Julijo v varen kraj... list na persih mojih... je Julijin... naj me podedova... Hitite v Amsterdam... k židu Penedi... bankirju... hitite noč in dan; če ne...“

Kri se mu ulije iz ust. Ko se mu ustavi, hoče še pregovoriti, pa ne more. V hipu je bil mrtev.

„Mrtev, kakor more človek mrtev biti“, dé ves ganjen mečojedec. „In šel je na uni svet brez spovedi, i morda s piškavo vestjo. Bog se ga usmili. Kaj je hotel z listom Julija?“

Deklica plaka. „Moram sam pogledati. Samo zavolj koščeka popirja ne čakajo morivci na cesti.“ Tako dé, pa razvije umorjenega plašč i najde v listnici dobro shranjen list s pečatom.

„List je tvoj, Julija; vzemi ga, ne jokaj se, če ne še meni na jok pride. Bodi srčna, ako ravno se v srečo

Winkler) je prišla na vrsto prošnja mestnega starešinstva goriskega in (posebna) mnogih družih občin, da bi se odpravila dež. postava od 3. novembra 1863 zastran povračanja bolnišničnih stroškov. Zaradi te zadeve se je vnela jako dolga bistrumna in zanimiva debata; vdeležili so se je dr. Visini, dr. Deperis, dr. Pajer, in z naj srečnejšim vspehom poročevavec Abram, kateri je na zadnje zmogel. Obveljal je nasvet odsaka, ki je to reč poprej pretresal: prestopilo se je z veliko večino na dnevni red. Ker je veliko občin zgorej omenjene prošnje slepo in na svojo škodo podpisalo, za to bo dobro, da to reč po „Domovini“ obširno razložimo. Naj primernejša razložba pa bo dotično dr. Abramovo poročilo. Torej je bomo v prihodnjih listih pri našali, da bodo naši ljudje vedeli, pri čem da so. — II koncu so se odobrili še 3 zalogov račun, eden za l. l. 1866, dva za 1867.

Dnevni red 7. seja dne 17. septembra t. l. ob 5. uri popoldne.

I. Sporočilo finančnega odsaka o računu zaloga odveznih ostankov od l. 1848 za l. 1866. II. Sporočilo finančnega odsaka o računu zaloga odveznih ostankov od l. 1848 za l. 1867. III. Sporočilo finančnega odsaka o računu Werdenberškega zaloga za l. 1867. IV. Sporočilo finančnega odsaka o računu stipendijskega zaloga za l. 1867. V. Zaduje branje postave, po kateri se lahko vpelje pasji davek v kmečkih občinah; VI. Odsakovo sporočilo na predlog deželnega odbora, da se povzdigne zavod gluho-nemov na deželno napravo. VII. Poročilo finančnega odsaka o preudarku glavnega zaloga za uboge za l. 1868. VIII. Poročilo finančnega odsaka o preudarku deželnega zaloga za l. 1868. IX. Predlog deželnega odbora zastran donara, ki se je posodil iz glavnega zaloga za uboge Pazenski občini. X. Predlog deželnega odbora da se imenuje novi vodja za deželni muzej.

Tržaški *)

Seja 11. t. m. ob 6 1/2 uri zvečer; pričujočih 87 starešin—poslancev. Potem ko so se razpravile neke druge reči, ki so bile na dnevnem redu, prične se branje dolzega sporočila, ki ga je složila tista komisija, kateri je bilo naročeno, da naj preišče vzroke in okoliščine žalostnih dogodkov od 10. 12. 13. in 14. julija t. l. v Trstu. Poročilo obsega 80 strani v osmerki in je sestavljeno spregledno po poglavjih. Vsako poglavje ima svoj naslov, posnet po tem, kar obsega. Čudno je, da ne zapopada to poročilo golih djanj, timveč da se

*) T. j. mestno starešinstvo, ktero zboruje zdaj kot deželni zbor za Trst in okolico tržaško.

smeješ. Obličje deklice se je razveselilo, i hvalečno se pomagavcu prisiljeno nasmehlja.

V deljavi so se slišali glasovi; „Hoj, sem-le pojditel!“ kliče mečojedec na isto stran, od koder so se slišali glasovi ter drži roke pred usti, kakor kdor da-leč tje vpije. „Sem, možje.“

Kmetje iz bližnje vasi so dospeli s palicami i vilami v rokah.

„Možje, bitva je že končana. Pa tu leži truplo ubitega; nesite je v vas.“

„Tu leži še eden“, zavpijejo.

„Gotovo eden potepuhov“ dé mečojedec, ter se bliža truplu, „O ta idé že pobotnico za svojo hudo delstvo“, pravi kazaje na umorjenega z razcepljeno glavico.

„Nesite tudi njega... una dva sta pete odnesla... jaz nisem kriv... če je bila moja palica le dva palca daljša, sem se bil že soznalil z možgani možaka, ... pa vendar sem mu rebra oklestil, ... vlovite konje... vam že dam za vino“.

Zdaj se obrne k Juliji, ki je bila že srčnejša postala, pomaga jej na konja, i se sam na svojega vsede.

„Le za meno, Julija“, dé tako prijazno i uljudno, kolikor mu je bilo mogoče.

„Zakaj ne jezdarimo po cesti vpraša Julija, ko vidi, da jo čez njive vdarjata.“

Prihranimo si četrto ure, poznam vse poti, nisem zastoj potepuh“, se smeje.

(Dalje prih.)

v njem tudi subjektivno podroje! Čitali so, vsak nekoliko poglavij, 4 poslanci (tudi omenjene komisije). Začne se spis z vodom, potle pride I. del z mnogimi poglavji. Naslovi poglavij so ti-le: I. „Medverske postave.“ Tu stopi na oder junak *Timeus* s svojo interpellacijo; potle pride namestnika *Bacha* razpis; II. „Nasledki razpisa Nj. eksc. gosp. namestnika“; III. „Obravnave v municipiji“. Drugi del ima naslov: „Namere reakcijske“ in se deli na vvod in 5 poglavij. Prvo pogl. z nadpisom „Dimostrazioni slave“ (slovan-ske demonstracije) obsega te-le točke: God sa. Mohor-ja in Fortunata, zbor čitalničin, ogovori slovenski, ponočna procesija, tepežnja z meščani (maltrattamento dei cittadini). Drugo pogl. z naslovom „Priprave in dogo-vori“ obsega te-le člene: „Kmetje napadniki; prvi na-pad; znamenje z umetnim ognjem, naredbe urada za javno varnost; službeni poduk okoličanov.“ Tretje po-glavje se glasi: „Napad z orožjem“ ter obsega te-le toč-ke: „Strategično pomikanje; klic k orožju; streljanje nenaznanjeno; prvi strel.“ — Tu se je seja sklonila in se je branje za drugi dan odložilo. Galerije so bile vse natlačene ljudi (500 600) kateri so se spodobno ob-našali.

V seji 11. t. m. se je nadaljevalo branje sporo-čila. Četertemu poglavju (II. dela) je naslov „Noč 13. julija“ in obsega te-le člene: Ranjenci, v mesni dogodki, *Parisi—kadet Suša*. — Pogl. V.: „Dogodki po 13. juli-ju“ obsega „Odpust okoličanov iz mesta; razkačenje meščanov; ranjenci; kako so okoličani (zunaj mesta) meščanom nadlegovali.“ Poslednji del zapopada „sklep in nasvete.“

Glavni nasvet je, naj bi zbor sklenil, da se ima okoličanski bataljon razpustiti.

Obravnava te zadeve je jako važna in daleč sega. Vladni komisar se je vstaviljaj tacemu sklepu, češ, da okoličanski bataljon je kolikor toliko vojaška zadeva, vojaške reči: uravnava armade, rekrutovavnje itd. da spadajo v področje državnega zbora; tržaški deželni zbor da mu ne sme segati v njegove pravice in nika-kih postav v tem oziru dajati, k večemu da sme kot prošnja ali željo državnemu zboru kaj predložiti. Zbor-niki so trdili, da zbor tržaški je kompetenten, da ima pravico zastran razpuščenja iz svoje oblasti kaj skle-niti; bataljon da je meščanska zadeva, da ima me-ščanski značaj, in le poslednja leta, po krivičnem, da se mu je dala nekaka vojaška podoba. Po dolgem bi-stroumnem razgovorjanji se je na zadnje edinoglasno sklenilo, da se bataljon razpusti! (Se ve, da potrebuje ta sklep še—cesarskega potrjenja.)*

Veste pa, kam pri vseh teh zvutih obravnavah pes-taco moli? Z enostranskim poročilom o dogodkih meseca julija so hoteli mestni očetje tržaški dokazati, da oni in sploh meščani so—nedolžni; vsega krivi da so namestnik *Bach* (zavoljo svojega razpisa v *Timeus* ovih zadevah), slovenski okoličani, podšuntani od duhovščine in Bog-ve od koga še;—policija in okolični bataljon, bodi si zato, ker je, kedar patroluje, pod policijinim noveljem, bodisi samo za to, ker je oborožen, — meščani pa brez orožja!

Od tod ceterum censeo **) glasovitih kolovodjev v tržaškem starešinstvu.

Nikdar nikjer se ni še slišalo, da bi bil kak zastop, ki ni ne policija ne sodnija, take reči preiska-val, kakor so se godile v Trstu pretekli. julija. To je ali nezaupnica sodnijam — ali pa — gospode kaj tišči; kajti zakaj mestni zbor že zdaj vse od sebe odvrača? saj ga do sedaj javno in uradno še nihče ni tožil. Zakaj sega v preiskavo sodnijsko, ktera se še zmiraj nadaljuje? Zato, da je našel vzrok sprožiti nasvet, da se ima razpustiti okolični bataljon, kateri mu je kot oborožena moč trn v peti.

Isterski.

Na interpellacijo poslanca dr. Madonizza-e v seji od 1. t. m. zastran učnega jezika v ljudskih šolah v Kopru je odgovoril ces. komisar po ministerskim odpi-sužta-ko: V glavni šoli v Kopru, v nižji realki v Pira-

*) V podlago temu sklepu je bil izročil Hermet zboru tudi pe-ticijo za odpravo batalijona, ktera kaže 11 tisuč 223 podpisov. To je pa že znano, kako so taki podpisi nabirajo.

**) To je: naj velja, kar hoče, bataljon se mora razpustiti. Vr-

nu in v drugih glavnih šolah, ki se vzdržujejo iz šol-skega zaloga isterskega, na Krku, v Crosu in Lošinu in v farui glavni šoli v Poreču ne bo več nemščina zapovedan predmet, ampak se je bo učil le, kdor bo hotel; namesti nje bo zapovedan predmet slovenščina, oziroma, ilirščina, po tem, ko govori to ali uno večina prebivavcev dotičnega okraja.

Sprožil se je tudi v tem zboru nasvet, naj bi se vzel trem škofom virilni glas (t. j. pravica sedeti v zbo-ru, dasi ne voljeni.)

Grški

se je pretekli teden med vsomi odlikoval. Kakor ko-roški, sležki, zgornjo-avstrijski so hoteli tudi stajer-ski ustavaljubi ministerstvu zaupnico pokloniti. Razgo-vor o tej stvari je bil jako živ in zanimiv. Vstavljali so se adresi slovenski poslanci in en katoliški grof, Buol. To manjšino je ošabna, neprevidna večina zasmehova-la! Izvrstno sta govorila slovenska posl. Herman in Vošnjak. Ker grški zbor Slovencev stajarskim nika-kih pravice privoliti noče, odpovejo se—pravijo—Slo-venci poslanstva; dr. Razlag se je že.

Gališki.

Komisija, ki preudarja nasveta *Smolka-voga* in *Zyblikievič-ovoga* je sprejela poslednjega predlog, mo-reč na to, da zbor decemborno ustavo z ozirom na Ga-licijo pregleda in poprav nasvetuje.

Med Poljaki in Ruteni v zboru ni nič kaj pravo prijaznosti; Poljaki hočejo v šole in urade le preveč samo svoj jezik vpeljati, rusinskega potiskajo v kot. — Načelniki poljskih strank kujejo vse polno programov, kako naj bi se Galicija uravnala. Sploh tirjajo malo manj kakor Čehi.

Tiroljski

je ves opozicionalen iz verskih ozirov; šolske po-stave (zastran nadzorništva) ne mara obravnavati; brž ko ne jo zavrže.

Sploh niso vladni in ustavaljubni časniki nič kaj zadovoljni z deželnimi zbori.

Ogled po svetu.

Avstrija.

Prihodnji teden pojdeti Nju vel. presv. cesar in cesarica v Galicijo. To potovanje bo jako pomenljivo in veliko se že zdaj o njem govori; nekteri se ga celo bojé, tisti namreč, ki sumijo, da utegne cesar o tej priliki Poljakom preveč autonomije dovoliti in znabiti nekak prestop k federalizmu pričeti. — Ogledovalo bo Nj. vel. tudi vojaščino tam zbrano — 40 tisuč mož. — Tega pa si ne vemo kako tolmačiti, da pride tisti čas tudi car ruski v Varšavo (glavno mesto ruskega Polj-skega) in bo tudi svojo vojaščino (80.000 mož) ogle-doval. —

Nekteri mislijo, da se cesarja k prijaznemu po-zdravu kje snideta, družim pa se zdi ogled vojaščine sumljiv, in jim to rožljanje z orožjem nekako po vojski diši, tim več, ker so tudi med Francozom in Prusom strune jako napeto. Prus in Rus pa sta neki dobra prijatla.

V Zagrebu se je pričel 12. t. m. zopet deželni zbor hrovaški, kateri je bil odložen od 5. febr. t. l. zato, ker se je regnikolarna deputacija izsred njega iz-brana z ogersko enako deputacijo pogajala, kakor smo že večkrat omenili. Kar je regn. deputacija nare-dila, pride zdaj pred zbor na obravnavo in potrjenje.

Iz Ljubljane pišejo „Novice“: — Včeraj je bil prvi zbor učiteljev ljudskih šol kranjskih v Ljubljani. Žal nam je, da za danes ne moremo povedati več kakor to, da se je zbralo blizo 150 gospodov in da pod predsedstvom gosp. Andreja Praprotnika so se vršile vse razprave tako lepo, da je bilo veselje poslu-šati. Tu nisi slišal nič tistih publih fraz kakor v gla-sovitem nemškem „Lehrertag-u“ na Dunaji; vsi pred-meti govornikov bili so iz življenja vzeti in vsi nasveti za praktično življenje stavljeni, da se zboljšša ljudska šola, povzdigne narodova omika, in da pri tem konca né jemlje učitelj. Prav koristne reči so bile sklenjene. Slava našim učiteljem! — Njim na čast je dramatično društvo zvečer v čitalnični dvorani igralo dve mični gle-diščni igri.

V *Zadru* je nastal v deželnem zboru hud razpor med slovanskimi narodnjaki in tako zvano autonomno (laško) stranko, in to zaradi *učnega jezika na realci*. Narodnjaki hočejo imeti hrovaški in italijanski jezik, vrsteča se, za vse učence, una stranka pa samo laški, in nemški kot zapovedan predmet (hrovaški-arhjski menda zapov. predm. za Slovane?) —

Tabor v Žavcu 6. dne t. m.

(Po „*Novicah*.”)

O treh popoldne se je začel tabor. Obravnavalo in sklenilo se je sledeče:

1. Slovenski jezik mora biti na Slovenskem izključljivo uradni jezik in v ta namen se mora neodlagoma določiti obrok od pol leta, do katerega morajo znati slovenščino v besedi in pismu in sestaviti nemudoma iz učnih in izvedenih mož komisija, ktera bo imeja voditi pri vseh sedanjih in prihodnjih uradnihkuh skušnjeh iz znanja slovenskega jezika.

2. Cerkevna vlada mora na Slovenskem uradovati v slovenskem jeziku in v bogoslovnihi predmete, kateri so nemški predavajo, podučevati v slovenščini.

3. Za povzdigo kmetijstva in gospodarstva sploh nam je treba dobrih škol za poljedelstvo, vinorejo, sadjarajo, svilorejo in gozdnarstvo, da se ta namen doseže, imajo se pri nas osnovati potrebne škole brž ko brž, potem tudi slovensko gospodarsko društvo.

4. Da so ljudske učilnice na Slovenskem čisto slovenske, v srednjih učilnicah učni jezik slovenski, nemški oziroma laški jezik ostane učni predmet.

5. Da se Slovenci združijo v zedinjeno Sloveško. Gosp. Iv. Žuža stopi prvi na leco in pozdravlja v imenu osnovalnega odbora zbrano ljudstvo z besedami Hermanovimi: „Bog kliče; Slavjani predolgo tlačeni stopajo čvrsto pred svet na svoje slavno mesto.“ To so važne besede, vredne, da si jih vsak Slovenec globoko v srce vtisne. Zgodovina kaže, da smo tlačeni narod nad 1000 let. Novejše razmere so se malo popoboljšale. Narod napreduje v duševni zmožnosti in v materijalnem obziru, vendar ne tako, kakor je treba. Če pogledamo okoli sebe, vidimo, da na Goriškem in Primorji gospodari Slovecem na kvaru laški živelj, na Magjarskem pa magjarski. Tudi Slovecem na Štajarskem in Koroškem se ne godi dosti bolje. (Klici: Res je!) Tudi tu nima naš narod več pravice, ko od peči do praga pod slamnato streho. (Res je!) To se mora zboljšati, ali vse na postavni poti, zakaj prešel je čas, ko so v hrupu iskali pravice. Čast je za savinsko dolino, da je napravila 2. tabor, pri katerem hočemo javno izreči svoje želje vladi. Mi zahtevamo od Avstrije, kateri smo zvesti sinovi, svoje narodne pravice; mi zahtevamo, da veljamo toliko ko drugi. To izreči je namen taboru. Govornik pozdravlja vse došle taborčane, in ko omenja nazočih Kranjcev, vsklikne ves tabor: „Živili Kranjci!”

Za predsednika nasvetuje gospoda d.r. Vošnjaka, katerega pozdravlja tabor z živio-klici. On si naprosi za zapisničarja gg. Jurčiča in Tomšiča in sklepa svoj kratek govor s temi besedami: Ako bomo danes soglasno sklepali in izrekli, da hočemo uživati vse pravice, mora nam jih vlada dovoliti, ako je pravična.

(*Dalje prih.*)

Vnanje dežele.

Amerika. Na Peruanskem in Ekvadorskem so bili od 13—16 avgusta strašni potresi; več mest je popolnoma posutih; nad 20,000 ljudi je smrt storilo; škoda na blagu znaša veliko sto milijonov dolarjev.

Dopis.

Iz Črnič 12. sept. — *Letina* ni pri nas neprav dobra, ne prav slaba; turšico je nekoliko več ko na pol dobre letine; ajda in repa prav lepo kaže, ako bi Bog dal o pravem času dežja (dal ga je! Vr.) Samo ena nesreča nas je letos obiskala: krompirja smo malo nakopali, droben je, in še ta nam je sognjil, in še zmiraj gnjije, tako da nam ga prav malo ostane za želodec. Sena smo imeli prav po malom, pa otava nam je obilo privrgla, tako da je živina preskrbljena, — žival je naj večje bogastvo kmetovo.

Kako je pa z vašo *čitalnico*? bode me morebiti kdo vprašal. Na to naj vam odgovorim: Naša čitalnica še zmiram cvete, in nadjam se, da je tudi huda zima ne pokvari. Naši čitalničarji so vse hvale vredni za njihovo zvestobo do slovenstva. Samo ena reč je v naši srenji, ktera nam veselje kali, ta, namreč, da se v časih od neudov čitalničnih sliši prepevati „*sempre allegri mai passion*” (se ve, da besede vse spačene izgovarjajo.) Dragi rojaki, pustite na strani italijanske pesmi—saj jih že tako ne razumete—in poprimete se raj lepega slovenskega petja; pristopite k čitalnici, povodja čitalničin vas bo prav rad podučeval. Spomnite se, da vas je slovenska mati rodila, po slovenski „*Oče naš*” učila; pomislite da vas slovenska zemlja redi in da—če bo Bogu všeč—v blagosloveni slovenski zemlje počitek najdete. Vse to premišljevaje, spominjajte se dolžnosti, ki jih imate do domovine; ne plujajte v skledo iz ktere jeste; bodite goreči domoljubi slovenski.

Vaš naj bolji prijatelj M. V. *)

Domači novičar.

(*Okr. glavariju, tominskemu g. A. Winklerju*) je podellilo starešinstvo karminsko za slovo, ko je odšel iz Karmina, *častno meščanstvo*.

(*Rajmošter pri sv. Ignaciji v Gorici, ž. g. Ivan Kumar*) je postal tajni ključar sv. Očeta papeža z naslovom „*monsignore*” in pravico nositi obleko višnjeve barve (*abito paonazzo*.)

(*Poskušnje z novimi vojaškimi puškami—odzadnicami—*) so bile v saboto 12. t. m. v Panovcu (Gorici) v pričlo mnogih generalov in viših častnikov tuk. 46. inf. polka. Dobro je šlo.

(*Vojaške vaje*) ne bodo letos v Gorici, ampak pri Trstu in pojde tudi naša posadka drugi mesec tje.

(*Odbor za tabor goriški*) je imel pretekli ponedeljek zopet sejo; pretresalo so se točke programa, kateri pa ni še dokončno določen.

Borsni kurs 16. sept. Metall. 58:70; narodno posojilo 60:80; London 116:35; adžjo srebra 112:50; cekini 5:35.

Loterijske številke. Na Dunaji 9. t. m. 81, 90, 54, 83, 58. v Trstu 16. t. m. 85, 15, 46, 51, 24.

Oglasnik.

Podpisani štejejo si v dolžnost, izreči javno zahvalo naj večemu svojemu dobrotniku, blagorodnemu gospodu županu *Gaudenciju Tosi*-ju za sprelepi, kakih 200 gold. vredni *lesteneč* (kločo), ki ga je blagovolil *Sovođnjski cerkvi* podariti.

V *Sovođnjah* (pri Gorici), meseca septembra 1868.

Hvaležni sosodje.

14. septembra ob 7. uri zvečer

je vzel slovo od tega sveta

Alojzi Muha,

c. k. uradnik pri polit. okrajni gosposki v Gorici.

Rojen je bil v Lokvi na Krasu, star 52 let.

Pogreb je bil v Gorici v sredo ob 2 u. pp.

V tem ko rajncega žlahta to oznanja, priporoča ga vsem prijatlom in znancem v pobožen spomin.

*) Zastran tabora pustite vso skrb odboru; dotični Vaš dopis nam ne xdi primeren.